

JoU
1987/88:18

Jordbruksutskottets betänkande

1987/88:18

om statsbudgeten för budgetåret 1988/89 såvitt avser miljö- och energidepartementets verksamhetsområde (prop. 1987/88:100 bil. 16 delvis)

FJORTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslagen under miljö- och energidepartementets huvudtitel i budgetpropositionen 1988 (prop. 1987/88:100 bil. 16) med undantag av anslag som är upptagna under avsnittet C. Energi, som behandlas av näringsutskottet.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande de förslag som regeringen lagt fram under miljö- och energidepartementets huvudtitel med undantag av de förslag som avser energipolitiken (litt. C). Från behandlingen i detta betänkande undantas vidare anslagen till Åtgärder mot försurningen, Mark för naturvård, Vård av naturreservat m.m. samt Vård av hotade arter m.m. som tas upp i den miljöpolitiska propositionen (1987/88:85).

I anslutning till behandlingen av bilaga 16 tar utskottet upp sammanlagt 36 motionsyrkanden till behandling.

Utskottets ställningstagande innebär att regeringens förslag om medelsanvisning m.m. tillstyrks. Utskottet tillstyrker därmed bl.a. regeringens förslag att under budgetavsnittet B 3. Övervakning av miljöförändringar m.m. statens naturvårdsverk tillförs 5 milj. kr. för utredningsarbete för att effektivisera miljöskyddet i avvaktan på en förändrad miljövårdsorganisation. Utskottet tillstyrker vidare regeringens förslag om bemyndigande att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av avtalet den 16 december 1987 mellan staten och Föreningen för Industriell Miljövårdsforskning (FIM) om gemensam finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet inom miljövårdsområdet för tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1991. Även regeringens förslag om uppräkningsmedel med nära 6 milj. kr. av anslaget B 4. Miljövårdsforskning tillstyrks liksom förslaget om ytterligare 3 milj. kr., dvs. sammanlagt 5 milj. kr., under anslaget B 6. Särskilda projekt på miljövårdens område för kemikalieinspektionens arbete med halveringsprogrammet avseende bekämpningsmedel.

Till betänkandet har fogats 12 reservationer och ett särskilt yttrande.

1. Miljö- och energidepartementet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt A 1 (s. 26) och hemställer

att riksdagen till *Miljö- och energidepartementet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 21 443 000 kr.

2. Utredningar m.m.

Regeringen har under punkt A 2 (s. 26) föreslagit att riksdagen till Utredningar m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 7 800 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo206 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen anslår 800 000 kr. för budgetåret 1988/89 för genomförande av en undersökning av Tjernobyolyckans effekter för den enskilda människan i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:Jo799 av Göthe Knutson (m) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen sammanställer och genom dagspressannonsering offentliggör en saklig information om Tjernobyolyckans eventuella medicinska skadeverknings, faktaredovisning i övrigt om uppmätta becquerelhalter och innebörden av dessa för svenskt vidkommande.

1987/88:Jo834 av Gunnar Björk och Gunnel Jonäng (c) vari yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär att fortsatt utvärdering görs i Gävleborgs län över vilka effekter Tjernobykatakstrofen fortfarande har för länet.

Utskottet

Anslaget är avsett för kostnader för bl.a. offentlig utredningsverksamhet inom miljö- och energiområdet samt sådana utredningar i departementets verksamhet som medför behov av att anlita konsulter och annan expertis. Med hänsyn till den beräknade omfattningen av utredningsverksamheten m.m. har anslaget beräknats till 7,8 milj. kr. för nästa budgetår.

Tre motioner behandlar verkningarna av Tjernobyolyckan. I motion Jo206 (fp) begärs 800 000 kr. för undersökning av olyckans effekter för den enskilda människan (yrkande 3). Enligt motion Jo799 (m) bör regeringen sammanställa saklig information om eventuella medicinska skadeverkningsar, övrig faktaredovisning om uppmätta becquerelhalter och innebörden av dessa för svenskt vidkommande. Informationen bör offentliggöras genom annonsering i dagspressen. I motion Jo834 (c) begärs fortsatt utvärdering av kvardröjande effekter i det hårt drabbade Gävleborgs län (yrkande 4).

Utskottet vill erinra om att regeringen i skrivelse till riksdagen har redovisat Tjernobyolyckans effekter och de åtgärder regeringen har vidtagit med anledning härav (Skr. 1987/88:96). Utskottet vill också hänvisa till

rapporterna "Efter Tjernoby!" (Ds I 1986:11) och "Beredskap efter Tjernoby!" där effekterna av olyckan har klarlagts. Ansvariga fackmyndigheter – socialstyrelsen, statens strålskyddsinstitut, statens livsmedelsverk m. fl. – har dessutom regelbundet givit ut tryckt information om följderna för svenskt vidkommande av katastrofen i Tjernoby. I sammanhanget kan påpekas att åtgärder av det slag som avses i motionerna närmast tillhör statens strålskyddsinstituts ansvarsområde. Enligt utskottets mening skulle emellertid en sammanställning från institutet om följder och vidtagna åtgärder med anledning av olyckan vara värdefull.

Mot bakgrund av vad ovan anförts avstyrker utskottet motionerna Jo206 yrkande 3, Jo799 och Jo834 yrkande 4.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 7 800 000 kr.,
2. beträffande *Tjernobylolyckan*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo206 yrkande 3, 1987/88:Jo799 och 1987/88:Jo834 yrkande 4.

3. Extra utgifter

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt A 3 (s. 27) och hemställer

att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Miljö

4. Statens naturvårdsverk

Regeringen har under punkt B 1 (s. 28–29) föreslagit att riksdagen till Statens naturvårdsverk för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 111 686 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo702 av Elving Andersson och Eva Rydén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statsbidrag till kustkommunerna i Göteborgs och Bohus län för strandstädning.

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

88. att riksdagen beslutar att naturvårdsverket skall disponera 40 000 000 kr. ur bränslemiljöfonden för stöd till ny miljöskyddsteknik.

1987/88:Jo748 av Siri Häggmark (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om angelägenheten av att statsbidrag till strandstädning i Bohuslän införs.

1987/88:Jo840 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett bibehållande av statens bilavgaslaboratorium vid AB Energiteknik i Studsvik.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:A460.

Utredningen om miljövårdens organisation föreslår i sitt betänkande (SOU 1987:32) För en bättre miljö en rad förändringar i miljövårdens organisation och i miljöskyddslagsystemet. Dessa förslag behandlas i den miljöpolitiska propositionen. Med hänsyn till den vikt som bör tillmätas miljöarbetet beräknas anslaget utan minskning enligt huvudförslaget. På grund av riksdagens beslut att tillföra naturvårdsverket medel för analys av miljögifter (prop. 1987/88:25 bil. 10, JoU 1987/88:14, rskr. 91) föreslås en ökning på årsbasis av resurserna med 7,8 milj. kr. För detta anslag innebär det en ökning med 750 000 kr.

I sin partimotion Jo719 konstaterar folkpartiet att naturvårdsverket i sin anslagsframställning har begärt att anslaget för ny miljöskyddsteknik skall återinföras. Medel för sådan teknik tillhandahålls i dag ur bränslemiljöfonden. För att förstärka dessa angelägna insatser bör naturvårdsverket få disponera 40 milj. kr. för ny miljöskyddsteknik (yrkande 88).

Utskottet vill erinra om att i förra årets budgetproposition föredragande statsrådet framhöll det angelägna i att stimulera ny teknik inom bl.a. skogsindustrin, den kommunala vattenvården och avfallshanteringen. Det ansågs därför motiverat att utvidga användningsområdet för bränslemiljöfonden att gälla också utprovning av ny miljöskyddsteknik utanför energiområdet (prop. 1987/88:100 bil. 16 s. 40, JoU 1987/88:17, rskr. 221). Med anledning härav har föreskrifterna för fonden kompletterats (SFS 1987:847). Utskottet har erfarit att 20 milj. kr. för ändamålet har överförts till naturvårdsverket för budgetåret 1987/88 och att ytterligare 10 milj.kr. finns disponibla. Naturvårdsverket avser att senast den 15 maj 1988 hos regeringen ansöka om överföring av dessa medel.

Med det sålunda anförda anser utskottet ändamålet med motion Jo719 yrkande 88 i allt väsentligt tillgodosett. Motionsyrkandet avstyrks således.

Frågan om statsbidrag till kustkommunerna i Göteborgs och Bohus län för strandstädning behandlas i motionerna Jo702 (c) och Jo748 (m). Utskottet har erfarit att miljö- och energidepartementet för närvarande behandlar en hemställan från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län om årliga statsbidrag för större delen av kustkommunernas kostnader för strandstädning. I avvaktan på regeringens ställningstagande i frågan bör motionerna enligt utskottets mening inte föranleda någon riksdagens vidare åtgärd. På den grunden avstyrks motionerna Jo702 och Jo748.

Statens bilavgaslaboratorium bör enligt motion Jo840 (c) också i fortsättningen vara lokaliserat till AB Energitekniks anläggning i Studsvik. Efter- som utsläppen från bilarna endast utgör en del av luftföroreningarna borde enligt motionären möjligheten att tillämpa en helhetssyn på luftföroreningar- na vara större vid en anläggning som den nuvarande där man också bedriver forskning och utvecklingsarbete inom näraliggande områden.

Enligt vad utskottet erfarit har regeringen medgivit att naturvårdsverket sluter avtal med AB Svensk Bilprovning att inrätta ett gemensamt laboratorium i Jordbro. Denna samlokalisering anses medföra fler fördelar än den nuvarande verksamheten i Studsvik. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion Jo840.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 111 686 000 kr.,
2. beträffande *bränslemiljöfonden*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo719 yrkande 88,
3. beträffande *strandstädning*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo702 och 1987/88:Jo748,
4. beträffande *statens bilavgaslaboratorium*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo840.

5. Miljövårdsinformation

Regeringen har under punkt B 2 (s. 29–30) föreslagit att riksdagen till Miljövårdsinformation för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 6 605 000 kr.

Motion

1987/88:Jo706 av Birthe Sörestedt och Ingegerd Anderlund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om information i miljöfrågor.

Utskottet

En viktig del i miljövårdsarbetet är att öka kunskaperna och miljömedvetandet hos allmänheten. Inte minst angeläget är att stärka informationen i skolorna. En arbetsgrupp med representanter för miljö- och energidepartementet och utbildningsdepartementet arbetar för närvarande med att stärka miljöfrågornas ställning i utbildningsväsendet. Förslag föreligger om medeltilldelning om 3 milj. kr. till länskolnämnderna för att förstärka skolornas arbete med miljöfrågor.

I propositionen föreslås att naturvårdsverket tilldelas ytterligare resurser för att bl. a. ta fram material för miljöinformation i skolan. Enligt propositionen bör resurser avsättas även för riktad information om miljöeffekterna av kemikalier och trafik samt om återvinning av t.ex. miljöfarligt avfall. Information till allmänheten om bl. a. allemansrätten, terrängkörningslagen och miljöskyddsåtgärder bör presenteras som komplement till lagar och förordningar.

Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till att bidrag till Skidsäkerhetsrådet har beräknats under jordbruksdepartementets huvudtitel.

Motionärerna i motion Jo706 betonar vikten av ett ökat miljömedvetande och ett förebyggande miljövårdsarbete om miljöproblemen skall kunna undvikas i framtiden. De anser att en större andel av naturvårdsverkets, konsumentverkets och andra myndigheters resurser bör användas till miljöinformation. Som exempel nämns att radio och TV skulle kunna utnyttjas för kort miljöinformation.

Utskottet delar motionärernas syn på den roll miljömedvetandet spelar för en aktiv miljöpolitik. Som utskottet framhöll vid föregående års budgetbehandling är en av förutsättningarna för en aktiv miljöpolitik ökat medvetan-

de och hög kunskapsnivå hos allmänheten i dessa frågor. Även de ideella organisationernas roll i opinionsarbetet betonades (JoU 1987/88:17 s. 5 f.). Utskottet har erfarit att naturvårdsverket i samarbete med ett stort antal myndigheter och organisationer sedan en tid tillbaka arbetar med kampanjen Nära till naturen. Merparten av kampanjen kommer att försiggå på lokal nivå och avses pågå under åren 1988–1990 och med olika teman. Med det anförda anser utskottet syftet med motion Jo706 tillgodosett och avstyrker således motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 6 605 000 kr.,
2. beträffande *ökade insatser för information i miljöfrågor* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo706.

6. Övervakning av miljöförändringar m.m.

Regeringen har under punkt B 3 (s. 30–32) föreslagit att riksdagen till Övervakning av miljöförändringar m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 43 200 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

81. att riksdagen till Övervakning av miljöförändringar m.m. för budgetåret 1988/89 anslår 10 milj. kr. mer än regeringen föreslagit eller således 53 200 000 kr. att användas för utredningar och inventeringar inom miljö-vårdsområdet.

1987/88:Jo735 av Alf Svensson (c) vari yrkas

13. att riksdagen till övervakning av miljöförändringar m.m. för budgetåret 1988/89 anslår 6 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

Utskottet

Anslaget används för att bekosta utredningar och undersökningar inom miljö-vårdsområdet, i första hand rörande miljöskydd inom industrin och kommunerna samt naturvårdsutredningar och naturinventeringar. Från anslaget bestrids också kostnader för programmet för övervakning av miljö-kvalitet (PMK).

Det är enligt propositionen nödvändigt att tillsynen och prövningen av miljöstörande verksamhet enligt miljöskyddslagen förbättras. Förslag till förändringar av miljö-vårdsorganisationen och miljöskyddslagsystemet i detta syfte har framlagts i den miljöpolitiska propositionen. Chefen för civildepartementet har föreslagit att länsstyrelserna för budgetåret 1988/89 skall tilldelas 10 milj. kr. för att förstärka prövning och tillsyn enligt bl.a. miljöskyddslagen. För visst utredningsarbete för att effektivisera miljöskyddet och därmed förbereda kommande förändringar av miljö-vårdsorganisationen föreslås att 5 milj. kr. tillförs anslaget. I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1981/82:220, JoU 1982/83:4, rskr. 38) genomför naturvårdsverket sedan budgetåret 1983/84 ett femårigt inventeringsprogram avseende

förekomsterna av bl.a. naturgrus. Verket avser att senast den 1 september 1988 inkomma till regeringen med en utvärdering och slutredovisning av programmet. Riksdagen har beslutat om en förstärkning av resurserna för miljögiftsanalyser (prop. 1987/88:25 bil. 10, JoU 1987/88:14, rskr. 91). För köp av dioxinanalyser beräknas 7 milj. kr. under anslaget.

I folkpartiets partimotion Jo719 begärs en anslagsökning om 10 milj. kr. (yrkande 81) och i motion Jo735 (c) yrkas en ökning med 6 milj. kr. (yrkande 13).

Utskottet är inte berett att förorda någon ytterligare medelstillelse utöver den som regeringen föreslagit. Motionerna Jo719 yrkande 81 och Jo735 yrkande 13 avstyrks således.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 81 och 1987/88:Jo735 yrkande 13 till *Övervakning av miljöförändringar m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 43 200 000 kr.

7. Miljövårdsforskning

Regeringen har under punkt B 4 (s. 32–34) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal angående stöd till kollektiv forskning inom miljövårdsområdet som redovisats i propositionen,

2. att riksdagen till Miljövårdsforskning för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 90 447 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

82. att riksdagen till Miljövårdsforskning för budgetåret 1988/89 anslår 10 milj. kr. mer än regeringen föreslagit eller således 100 447 000 kr. att utnyttjas enligt förslag som redovisats i motionen.

1987/88:Jo772 av Ingrid Sundberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om beaktande av Skånes miljövårdsproblem vid fördelning av forskningsanslag.

1987/88:Jo801 av Ingvar Eriksson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om angelägenheten av forsknings- och försöksprojekt i syfte att återställa döda havsbottnar i de i motionen berörda vattnen,

2. att riksdagen beslutar att det i yrkande 1 angivna projektet bestrids med medel ur anslaget till statens naturvårdsverk B 4 Miljövårdsforskning.

1987/88:Jo835 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen avslår förslaget om ett anslag till Föreningen för Industriell Miljövårdsforskning om 13 milj. kr. för budgetåret 1988/89.

Från anslaget betalas kostnader för tillämpad forskning inom miljövårdsområdet. En särskild forskningsnämnd vid statens naturvårdsverk med företrädare för såväl forskare som avnämare beslutar om anslagets närmare användning. Från anslaget betalas även kostnaderna för det statliga stödet till kollektiv forskning inom miljövårdsområdet.

Enligt föredragande statsrådet krävs fortsatta forskningsinsatser inom bl.a. sådana angelägna områden som havsföroreningar, luftföroreningar och försurning, miljömedicin samt faunans och florans beroende av vissa biotoper. Likaså behövs ökad kunskap om klimatförändringar och deras effekter samt om miljöeffekter vid omdaning av åkermark. Beträffande forskning inom det senare området erinras om den forskning som bedrivs med stöd av Skogs- och jordbrukets forskningsråd.

Medel för stöd till kollektiv forskning bör enligt föredraganden även fortsättningsvis ställas till förfogande från detta anslag. Företrädare för staten har den 16 december 1987 under förbehåll för regeringens godkännande träffat avtal med Föreningen för Industriell Miljövårdsforskning (FIM) om gemensam finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamheten inom miljövårdsområdet för tiden den 1 juli 1988–den 30 juni 1991 med ett sammanlagt belopp om ca 88,5 milj. kr. Staten svarar för ca 40,8 milj. kr. och FIM för ca 47,7 milj. kr. För budgetåret 1988/89 skall staten tillskjuta ca 13 milj. kr. och FIM ca 15,3 milj. kr. Detta innebär för statens del en ökning av stödet till kollektiv forskning med nära 3 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår. Verksamheten skall bedrivas i enlighet med ett till avtalet fogat ramprogram. Ansvaret för genomförandet av programmet avses liksom hittills åvila Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning. Ökningen av stödet till kollektiv forskning innebär bl.a. att en angelägen förstärkning av det internationella miljösamarbetet kan göras.

Anslaget bör för nästa år föras upp med sammanlagt 90 447 000 kr., vilket innebär en ökning med nära 6 milj. kr.

Förslag till miljövårdsforskning har också förts fram i naturvårdsverkets aktionsplaner mot havsföroreningar och försurning. Dessa planer behandlas i den miljöpolitiska propositionen.

Folkpartiet framhåller i sin partimotion Jo719 det otillfredsställande i att handelsgödselavgifter i så hög grad som nu sker finansierar skogsforskningen. 10 milj. kr. bör därför tas från anslaget till Skogs- och jordbrukets forskningsråd under jordbruksdepartementets huvudtitel och tillföras anslaget för miljövårdsforskning (yrkande 82). Skånes miljöproblem bör enligt yrkande 1 i motion Jo722 (m) beaktas vid fördelningen av forskningsanslagen.

I motion Jo801 (m) begärs akuta åtgärder och forskningsinsatser för att återställa svavelvätedöda havsbottnar i Laholmsbukten, Skälderviken m.fl. Medel för ändamålet föreslås anvisade inom ramen för anslaget Miljövårdsforskning.

- Som en konsekvens av sin ståndpunkt att all forskning skall bedrivas fritt och obundet framför vpk i sin partimotion Jo835 stark kritik mot det ovan nämnda forskningsavtalet mellan staten och FIM. De 13 milj. kr. som för

budgetåret 1988/89 utgör statens bidrag till projektet bör i stället tillföras länsstyrelserna för miljötillsyn.

JoU 1987/88:18

Utskottet är inte berett att – utöver den ökning med nära 6 milj. kr. som föreslås i propositionen – anslå ytterligare medel i enlighet med vad som förordas i motion Jo719 yrkande 82. Utskottet har för övrigt i sitt betänkande JoU 1987/88:17 (punkt 35) avstyrkt ett yrkande i motionen om motsvarande reducering av anslaget till skogsforskning.

Angående det förslag till fördelning av forskningsanslagen inom miljö-
vårdsområdet som framförs i motion Jo772 förutsätter utskottet att vid medelsfördelningen också beaktas de behov av åtgärder som kan föreligga inom i motionen angivna delar av landet. Utskottet har dock inget underlag för att särskilt framhålla miljöproblemen i Skåne i förhållande till andra delar av landet. Det anförda innebär att motion Jo772 yrkande 1 inte påkallar någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

En motion liknande motion Jo801 behandlades förra året av utskottet. Utskottet delade då – och gör så alltjämt – den uppfattning om havsföroreningar som kom till uttryck i motionen och underströk även vikten av att kraftfulla åtgärder vidtas på området. Utskottet erinrade om att området kring Laholmsbukten med stöd av miljöskyddslagen har förklarats som särskilt föroreningskänsligt område och om samarbetet med Danmark och Norge i syfte att komma till rätta med miljöproblemen i Kattegatt och Idefjorden (JoU 1987/88:17 s. 12 f.). Utskottet vill i sammanhanget erinra om regeringens beslut i april 1987 om riktlinjer för att minska föroreningen av Laholmsbukten och om naturvårdsverkets aktionsplaner mot havsföroreningar och försurning. Aktionsplanernas förslag till åtgärder behandlas – som ovan angivits – i den nyligen framlagda miljöpolitiska propositionen.

Med det sålunda anförda och i avvaktan på riksdagens behandling av regeringens förslag på området avstyrker utskottet motion Jo801.

Utskottet delar inte de farhågor för påverkan på forskningen som kommer till uttryck i motion Jo835 och tillstyrker därmed regeringens förslag till bemyndigande att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av det ovan nämnda avtalet om stöd till kollektiv forskning. Därmed avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo835 bemyndigar regeringen att ikläda staten de förpliktelser som följer av det avtal angående stöd till kollektiv forskning inom miljövårdsområdet som redovisats i propositionen.

2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo719 yrkande 82 till *Miljövårdsforskning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 90 447 000 kr.,

3. beträffande *Skånes miljöproblem*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo772 yrkande 1,

4. beträffande *insatser mot hottendöden*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo801.

8. Särskilda projekt på miljövärdens område

JoU 1987/88:18

Regeringen har under punkt B 6 (s. 35–37) föreslagit att riksdagen till Särskilda projekt på miljövärdens område för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 20 500 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo707 av Börje Stensson och Karl-Göran Biörsmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilda medel för sjöundersökningar som pågår i t.ex. Östergötlands län.

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

84. att riksdagen till Särskilda projekt på miljövärdens område för budgetåret 1988/89 anslår 17 milj. kr. mer än regeringen föreslagit, fördelade med 5 milj. kr. för hotade områden som Kattegatt, 5 milj. kr. för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet och 7 milj. kr. för insatser rörande bekämpningsmedel eller således 37 500 000 kr. på hela anslaget.

1987/88:Jo720 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen anvisar 25 milj. kr. till hagmarksersättning.

1987/88:Jo735 av Alf Svensson (c) vari yrkas

14. att riksdagen till anslaget för särskilda projekt på miljövärdens område anslår 2,5 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

1987/88:Jo738 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att i enlighet med motionens förslag under B 6 i budgetpropositionens bilaga 16 anslå ett i förhållande till regeringen med 5 milj. kr. förhöjt anslag, eller således tillhoppa 15 milj. kr.

1987/88:Jo753 av Olle Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att bevara för framtiden ängs- och hagmarker i Södermanland.

1987/88:Jo769 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet i östra Norrbotten med en ny form av landskapsvårdande åtgärder.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:A431.

1987/88:Jo772 av Ingrid Sundberg m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om information om fornminnesfynd i Skåne.

1987/88:Jo788 av Lars Ernestam och Bengt A Klang (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att NOLA-projektet bör fullföljas under nästa budgetår enligt de riktlinjer som naturvårdsverket har utarbetat.

1987/88:Jo793 av Leo Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om öppna landskapets betydelse för turistnäringens utveckling.

1987/88:Jo796 av Anders Nilsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om odlingslandskapets förändring.

1987/88:Jo797 av Christer Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av medel till en besöksanläggning vid Tåkern.

1987/88:Jo817 av Jan Jennehag (vpk) vari yrkas att riksdagen till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet för budgetåret 1988/89 anslår 5 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 15 000 000 kr.

1987/88:Jo830 av Börje Stensson m.fl. (fp, m, c, vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om byggandet av ett besökscentrum vid Tåkern och anvisar erforderliga medel inom ramen för anslaget. Särskilda projekt på miljövårdens område (prop. 1987/88:100, bil. 16 B 6).

1987/88:Jo831 av Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd och avdragsrätt för kostnader i samband med vård av fornlämningar och kulturmiljöer.

1987/88:Jo849 av Börje Stensson och Karl-Göran Biörsmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om årlig uppräknings av anslaget till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet.

1987/88:Jo856 av Alf Svensson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett generellt arealbidrag till ängs- och hagmarker i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:Jo863 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om medel för landskapsvård och regionalekonomiska effekter i Gotlands län.

Utskottet

Från anslaget betalas under innevarande budgetår bl.a. bidrag till vård av det äldre odlingslandskapet samt vissa kostnader för recipientkontroll i jordbruket och för handlingsprogrammet för att halvera kemikalieanvändningen i jordbruket. Anslaget avräknas mot tillgängliga medel som inlutit genom miljöavgifter på bekämpningsmedel och handelsgödsel.

Naturvårdsverkets verksamhet avseende naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet (NOLA) inleddes i och med att verket 1986 erhöi ett speciellt anslag för ändamålet. Det stöd som kan utgå skall göra fortsatt hävd möjlig av sådan naturlig gräsbärande mark som bedömts vara särskilt värdefull från natur- och kulturminnesvårdssynpunkt och som brukaren på längre sikt inte skulle kunna hävda utan ekonomiskt stöd. Verksamheten drivs som ett samarbetsprojekt med naturvårdsverket som centralt ansvarig myndighet. I det fall insatserna omfattar kulturminnen i odlingsbygd samråder verket med riksantikvarieämbetet. Länsstyrelsen har det regionala ansvaret och samordnar verksamheten under medverkan av lantbruksnämnden, skogsvårdssty-

relsen, kommunerna och vissa organisationer. Stöd kan utgå till såväl istandsättning och årlig hävd som till vissa anläggningar såsom stängsel och vattentäkter och oberoende av vem som äger objektet. Länsstyrelsen beslutar om stödet inom ramen för från naturvårdsverket erhållna medel och av verket meddelade anvisningar. Verksamheten har inletts med att länsstyrelserna har träffat avtal med brukare av kända naturvårdsobjekt. Föredragande statsrådet betonar det angelägna i att verksamheten fortsätter och föreslår 10 milj. kr. för ändamålet.

Föredraganden ansluter sig i propositionen till naturvårdsverkets uppfattning om det angelägna i att särskilda medel under anslaget avsätts till recipientkontroll i jordbruket. Sådan verksamhet bör ske främst i de södra delarna av landet, bl.a. i Skåne, Halland och Östergötland men bör även utökas till andra delar. Prioriteringen bör ankomma på naturvårdsverket medan länsstyrelser och vattenvårdsförbund m.fl. bör ansvara för att kontrollen genomförs.

Föredraganden framhåller fortsatta ansträngningar att minska riskerna med bekämpningsmedel som angelägna och konstaterar att arbete pågår för att uppnå målsättningen att på fem år halvera användningen av bekämpningsmedel i jordbruket.

För att det fastlagda målet med en halvering av bekämpningsmedelsanvändningen skall kunna uppnås inom avsedd tid behöver ytterligare resurser tillföras kemikalieinspektionen från detta anslag.

Betänkandet (Ds Jo 1987:3) Intensiteten i jordbruksproduktionen – Miljöpåverkan och spannmålsöverskott har avlämnats till chefen för jordbruksdepartementet. I betänkandet föreslås bl.a. olika miljövårdande åtgärder inom jordbruket som berör de åtgärder som finansieras under detta anslag. Betänkandet behandlas i den nyligen framlagda propositionen om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m.m. (prop. 1987/88:128).

Beloppet för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet och recipientkontroll i jordbruket föreslås oförändrat. För kemikalieinspektionens arbete med halveringsprogrammet avseende bekämpningsmedel föreslås ytterligare 3 milj. kr. eller sammanlagt 5 milj. kr.

I motion Jo707 (fp) begärs särskilda medel för utvidgning av pågående sjöundersökningar i t.ex. Östergötlands län.

Utskottet vill erinra om att medel för särskilda undersökningar efter angelägenhetsgrad kan utgå ur naturvårdsverkets anslag för särskilda projekt, miljöövervakning etc. I utredningen För en bättre miljö föreslås att ett särskilt anslag ställs till länsstyrelsernas förfogande för att initiera och genomföra utrednings- och forskningsarbeten. Förslaget behandlas i den miljöpolitiska propositionen. Beträffande regionala insatser vill utskottet påpeka att medelsfördelningen ankommer på regeringen och naturvårdsverket. Utskottet avstyrker motion Jo707 i den mån den ej kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört ovan.

Folkpartiet begär i sin partimotion Jo719 yrkande 84 en anslagsökning med 17 milj. kr., varav 5 milj. kr. för hotade områden såsom Kattgatt, 5 milj. kr. för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet och 7 milj. kr. för insatser rörande bekämpningsmedel. I motion Jo735 (c) yrkas en ökning av anslaget med 2,5 milj. kr. (yrkande 14). I motionerna Jo738 (c) och Jo817 (vpk)

begärs en ökning av anslaget med 5 milj. kr.

Utskottet har tidigare och senast förra året framfört sin uppfattning om havsföreningar och understrukit vikten av att kraftfulla åtgärder vidtas på området (JoU 1986/87:17 s. 12 f.). I avvaktan på riksdagens behandling av den miljöpolitiska propositionen där dessa frågor uppmärksammas är utskottet emellertid inte berett att anslå ytterligare medel i enlighet med vad som förordas i motionerna Jo719 yrkande 84 (delvis) och Jo735 yrkande 14. Beträffande motion Jo719 yrkande 84 i den del yrkandet avser anslagsökning för insatser rörande bekämpningsmedel ansluter sig utskottet till förslaget i propositionen om ytterligare 3 milj. kr. till kemikalieinspektionen för detta ändamål. Utskottet avstyrker således motionen i denna del.

Det anförda innebär även att utskottet avstyrker motionerna Jo738 och Jo817 om höjning av anslaget.

Ett flertal motioner behandlar särskilt frågan om naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet. Centerpartiet föreslår i kommittémotionen Jo720 att 25 milj. kr. av omställningsstödet till jordbruket överförs till ett särskilt anslag för hagmarksersättning för att bevara det öppna landskapet och artrikedomen i flora och fauna (yrkande 8).

En helhetssyn på odlingslandskapets omvandling efterlyses i motion Jo796 (s). Jordbrukets skötsellag och naturvårdspolitikens ersättningsregler är enligt motionärerna uppbyggda under den generella förutsättningen att några större förskjutningar i markanvändningen inte kommer i fråga. Dessa instrument är inte längre tillräckliga utan måste utvecklas. Samtidigt bör de statliga insatserna ses över och samordnas så att en gemensam syn kommer till uttryck i besluten oavsett hur frågorna hanteras av kommunala eller statliga organ.

NOLA-projektet bör enligt motion Jo788 (fp) fullföljas under nästa budgetår, och en årlig uppräknings av anslaget bör ske enligt motion Jo849 (fp). Ett generellt arealbidrag för bevarande av ängs- och hagmarker begärs i motion Jo856 (c). Det öppna landskapets betydelse för turistnäringen framhålls i motion Jo793 (s) och motionärerna anser en översyn av lagstiftning och regler behövlig liksom införande av nya former för arealstöd och utvidgning av NOLA-projektet.

Regionala aspekter på landskapsvårdande åtgärder anläggs i tre motioner. I motion Jo753 (s) betonas behovet av åtgärder för bevarande av ängs- och hagmarker i Södermanland. Östra Norrbotten bör enligt motion Jo769 (c) göras till försöksområde för en ny form av landskapsvårdande åtgärder där naturvårdsverket sluter avtal med enskilda som mot ersättning förbinder sig att inom ett visst område utföra buskröjning och landskapsvård. Ett ökat anslag till NOLA-projektet skulle enligt motion Jo863 (c) på Gotland ge tydliga regionalekonomiska effekter genom att medföra ökad ekonomisk aktivitet och motverka fortsatt avfolkning.

Utskottet får anföra följande.

Med det moderna jordbruket har landskapet de senaste decennierna omvandlats mot större ensidighet och utarmning av flora och fauna. Värdefulla kulturmiljöer är på väg att försvinna. Odlingslandskapet är emellertid inte en tillgång endast för jord- och skogsbruket. Det har väsentliga betydelse för ett rikt växt- och djurliv, i kulturellt avseende och som en

tillgång för friluftsliv och rekreation. Enligt gällande miljölagstiftning har varje näringsgren ett ansvar för naturen och miljön inom sitt verksamhetsområde. Genom bestämmelserna i naturresurslagen, plan- och bygglagen, naturvårdslagen, lagen om skötsel av jordbruksmark och skogsvårdslagen kan utvecklingen i odlingslandskapet styras i en riktning som i rimlig utsträckning kan tillgodose olika intressen. NOLA-projektet utgör här ett gott exempel på en enkel och effektiv stödform. Enligt vad utskottet erfarit har projektet mottagits mycket positivt av myndigheter, organisationer och brukare och inneburit en ny och konstruktiv form av samarbete mellan berörda parter. För att behålla ett mångsidigt odlingslandskap krävs emellertid ytterligare insatser på området. Chefen för jordbruksdepartementet har i den ovan nämnda propositionen om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m.m. föreslagit att ytterligare 20 milj. kr. får disponeras för naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet under perioden 1988/89–1990/91. Enligt jordbruksministern bör medlen anvisas på samma sätt som NOLA-stödet och bör kunna användas som bidrag till jordbrukare som vidmakthåller det traditionella odlingslandskapet även om detta innebär ekonomiska uppoffringar för företaget. Den syn på odlingslandskapet som i dag mer och mer vinner terräng finner utskottet glädjande. Allt fler sektorer i samhället berörs av verksamheten vilket även medför utökad samverkan mellan myndigheter och organisationer. Hitintills har en helhetssyn på odlingslandskapet emellertid saknats. Landskapets snabba förändring tillsammans med den stora kretsen av berörda organ visar enligt utskottets mening på nödvändigheten av ett bredare perspektiv på odlingslandskapet än det i dag förhärskande. Detta kan komma att medföra behov av en översyn och en samordning av de statliga insatserna och en möjlighet för kommunerna att spela en i sammanhanget mer aktiv roll. Kommunernas översiktsplaner skulle t.ex. kunna vara lämpliga instrument för att överföra helhetssynen på det lokala planet. I sammanhanget bör nämnas att regeringen nyligen framlagt en proposition om kulturmiljövården, där bl.a. insatser föreslås för att kraftigare fästa uppmärksamheten på odlingslandskapets kulturvården. Samverkan mellan kultur- och naturvårdande insatser utvecklas ytterligare (prop. 1987/88:104).

Det anförda innebär att utskottet i stor utsträckning ansluter sig till synpunkterna i motion Jo796. Utskottet utgår från att dessa synpunkter kommer att beaktas av regeringen och berörda myndigheter i det fortsatta arbetet på förevarande område. Något särskilt uttalande härom från riksdagens sida torde inte vara påkallat.

Med hänvisning till de initiativ som redovisats ovan avstyrker utskottet även motionerna Jo793, Jo788 och Jo856.

Utskottet är inte heller berett att förorda någon årlig uppräknings av anslaget i enlighet med motion Jo849.

Utskottet utgår från att de regionala önskemålen – enligt motionerna Jo753, Jo769 och Jo863 – kan beaktas vid medelsfördelningen men anser inte att det finns sakligt underlag för att särskilt framhäva vissa specificerade regioner i sammanhanget. Motionerna avstyrks.

Vidare avstyrker utskottet motion Jo720 yrkande 8 om hagmarksersättning.

Stöd och avdragsrätt för kostnader för vård av fornlämningar och kulturmiljöer begärs i motion Jo831 (c) och i motion Jo772 (m) framhålls behovet av rådgivning och information till jordägare om fornminnesfynd i Skåne (yrkande 3).

Frågor om vård och bevarande av kulturminnen behandlas i den ovan nämnda propositionen om kulturmiljövård där begreppet kulturminnesvård ges en vidgad innebörd. I avvaktan på riksdagens behandling av frågan avstyrker utskottet motionerna Jo772 yrkande 3 och Jo831 i den mån de ej kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört ovan om landskapsvårdande åtgärder.

En besöksanläggning vid sjön Tåkern borde enligt motionerna Jo797 (s) och Jo830 (fp, m, c, vpk) etableras och erforderliga medel anslås för ändamålet.

Utskottet delar motionärernas syn på värdet av en besöksanläggning vid Tåkern. Enligt utskottets mening bör överväganden om behovet av en sådan anläggning i första hand göras av naturvårdsverket och berörd länsstyrelse. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motionerna Jo797 och Jo830.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 84, 1987/88:Jo735 yrkande 14, 1987/88:Jo738 och 1987/88:Jo817 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 20 500 000 kr.,

2. beträffande *sjöundersökningar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo707,

3. beträffande *en helhetssyn på odlingslandskapet*
att riksdagen lämnar motion 1987/88:Jo796 utan vidare åtgärd,

4. beträffande *översyn av lagstiftning m.m.*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo793,

5. beträffande *fullföljande av NOLA-projektet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo788,

6. beträffande *generellt arealbidrag*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo856,

7. beträffande *ett särskilt anslag för hagmarksersättning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo720 yrkande 8,

8. beträffande *årlig uppräknig av anslaget*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo849,

9. beträffande *vissa regionala frågor*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo753, 1987/88:Jo769 och 1987/88:Jo863,

10. beträffande *vård av fornlämningar m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo772 yrkande 3 och 1987/88:Jo831,

11. beträffande *besöksanläggning vid Tåkern*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo797 och 1987/88:Jo830.

9. Restaurering av Hornborgasjön

JoU 1987/88:18

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 10 (s. 37–38) och hemställer

att riksdagen till *Restaurering av Hornborgasjön* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 3 800 000 kr.

10. Statens strålskyddsinstitut: Uppdragsverksamhet och Bidrag till statens strålskyddsinstitut

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 11–B 12 (s. 38–41) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens strålskyddsinstitut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till statens strålskyddsinstitut* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 23 140 000 kr.

11. Kemikalieinspektionen

Regeringen har under punkt B 13 (s. 41–43) föreslagit att riksdagen till Kemikalieinspektionen för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

18. att riksdagen beslutar bevilja kemikalieinspektionen fyra nya tjänster.

1987/88:Jo767 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

9. att riksdagen beslutar att anslå ytterligare 10 milj. kr. till kemikalieinspektionen.

Utskottet

I enlighet med riksdagens beslut vid inrättandet av kemikalieinspektionen skall en utvärdering av arbetsformer m.m. inom kemikaliekontrollen göras under våren 1988. Med hänsyn härtill har kostnaderna beräknats utan minskning enligt huvudförslaget.

Som föredraganden konstaterar har genom tillkomsten av kemikalieinspektionen arbetet med kemikaliekontrollen förstärkts. En rad åtgärder har redan vidtagits för att förbättra överblicken över kemikalieanvändningen och dess påverkan på människor och miljö. Uppmärksamheten på allvarliga effekter av nuvarande användning av kemiska produkter har ökat. Regeringen har därför beräknat ökade resurser för kemikalieinspektionens verksamhet. Först efter utvärderingen av verksamheten bör emellertid ställning tas till den framtida dimensioneringen av organisationen.

I sin partimotion Jo719 konstaterar folkpartiet att redan innan utvärderingen av verksamheten skett så framstår kemikalieinspektionens resurser som helt otillräckliga. Detta förhållande tillsammans med den alarmerande situationen på kemikalieområdet medför att en personalförstärkning i enlighet med inspektionens anslagsframställning omedelbart måste komma

till stånd. Riksdagen bör därför bevilja inspektionen fyra nya tjänster (yrkande 18). Centerpartiet framhåller i sin partimotion Jo767 att kemikalieinspektionens resurser redan från början var mycket blygsamma och uttrycker farhågor för att inte ens ett intensivt internationellt samarbete kommer att medföra att industrin inom rimlig tid uppfyller kraven i lagen om kemiska produkter. Det är därför av oerhörd vikt att inspektionen utan avvaktan på utredning och utvärdering får åtminstone det resurstillskott som begärs i årets anslagsframställan. För att inspektionen skall kunna motsvara lagstiftarens intentioner krävs ytterligare 10 milj. kr. (yrkande 9).

I likhet med regeringen anser utskottet att frågan om kemikalieinspektionens organisation och resurser bör behandlas först efter det att resultatet av den nu pågående utvärderingen av inspektionens verksamhet föreligger. Utskottet vill emellertid i sammanhanget erinra om att utskottet ovan under punkt 8. Särskilda projekt på miljövärdens område (s. 10 f.) tillstyrkt att ytterligare 3 milj. kr., dvs. sammanlagt 5 milj. kr., beräknas för kemikalieinspektionens arbete med halveringsprogrammet avseende bekämpningsmedel.

Med det anförda avstyrks motionerna Jo719 yrkande 18 och Jo767 yrkande 9.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 18 och 1987/88:Jo767 yrkande 9 till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

12. Koncessionsnämnden för miljöskydd och Bidrag till Förenta Nationernas miljöfond

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 14–B 15 (s. 43–44) och hemställer

1. att riksdagen till *Koncessionsnämnden för miljöskydd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 10 707 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till Förenta Nationernas miljöfond* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 17 000 000 kr.

13. Visst internationellt miljösamarbete

Regeringen har under punkt B 16 (s. 44–45) föreslagit att riksdagen till Visst internationellt miljösamarbete för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 5 350 000 kr.

Motion

1987/88:Jo735 av Alf Svensson (c) vari yrkas

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag till principer om ekonomiskt samarbete för att stoppa gränsöverskridande luftföroreningar vid utländsk källa i enlighet med vad som anförts i motionen, samt beslutar att anslå 200 milj. kr. för ändamålet.

För att stoppa gränsöverskridande luftföroreningar vid utländsk källa begärs i motion Jo735 yrkande 15 förslag till principer för ekonomiskt samarbete på området och beslut att anslå 200 milj. kr. att användas för krediter till länder vilka anser sig sakna ekonomiska resurser att vidta nödvändiga åtgärder.

En liknande motion behandlades av utskottet förra året. Utskottet avstyrkte motionen och hänvisade främst till ett tidigare riksdagsbeslut om ett handlingsprogram mot försurningen och om inrättande av en internationell luftvårdsfond för att finansiera investeringar i miljöförbättringar (JoU 1986/87:17 s. 4 f.). Frågor om internationellt miljösamarbete på såväl multi-som bilateral grund, om en internationell luftvårdsfond och om ett internationellt miljöteknikinstitut behandlas i den miljöpolitiska propositionen. Med hänsyn till att dessa frågor inom en nära framtid kommer att bli föremål för riksdagens behandling avstyrker utskottet motion Jo735 yrkande 15.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo735 yrkande 15 till *Visst internationellt miljösamarbete* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 5 350 000 kr.

14. Inredning och utrustning av lokaler vid vissa myndigheter

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 17 (s. 45–46) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid statens naturvårdsverk inom de kostnadsramar som förordats i propositionen.
2. att riksdagen till *Inredning och utrustning av lokaler vid vissa myndigheter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 18 500 000 kr.

Stockholm den 22 mars 1988

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Bengt Rosén (fp), Åke Selberg (s), Jan Jennehag (vpk), Leif Marklund (s), Ivar Virgin (m), Mona Saint Cyr (m) och Kerstin Göthberg (c).

1. Övervakning av miljöförändringar m.m. (punkt 6)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är behovet av resurser främst för utredningar och inventeringar på naturvårdsområdet inte tillräckligt väl tillgodosett genom regeringens förslag. Utskottet ansluter sig således till yrkande 81 i motion Jo719 och tillstyrker att anslaget höjs med 10 milj. kr. att användas för ovan angivet ändamål. Härmed finner utskottet motion Jo735 yrkande 13 i allt väsentligt tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1987/88:Jo719 yrkande 81 och med avslag på motion 1987/88:Jo735 yrkande 13 till *Övervakning av miljöförändringar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 53 200 000 kr.

2. Miljövårdsforskning (punkt 7 mom. 1)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "utskottet motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottets principiella inställning är att all forskning skall bedrivas fritt och obundet. Utskottet ansluter sig således till den kritik mot det ovan nämnda avtalet mellan staten och FIM om stöd till kollektiv forskning som kommer till uttryck i motion Jo835. Därmed tillstyrker utskottet motionen och avstyrker regeringens förslag till bemyndigande att ikläda staten de förpliktelser som följer av avtalet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo835 avslår regeringens begäran att ikläda staten de förpliktelser som följer av det avtal angående stöd till kollektiv forskning som redovisats i propositionen,

3. Miljövårdsforskning (punkt 7 mom. 2)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

under förutsättning av bifall till reservation 53 i JoU 1987/88:17

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "till skogsforskning" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet anfört i JoU 1987/88:17 under punkt 35 Skogs- och jordbrukets forskningsråd beträffande minskning av anslaget med 10 milj. kr. (reservation 53) tillstyrker utskottet motion Jo719 yrkande 82 om överföring av 10 milj. kr. till anslaget för miljövårdsforskning. Överförda medel bör enligt utskottets mening komma forskningen kring läckage och övergödning till del.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

JoU 1987/88:18

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo719 yrkande 82 till *Miljövårdsforskning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 100 447 000 kr.,

4. Särskilda projekt på miljövårdens område (punkt 8 mom. 1)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "av anslaget" bort ha följande lydelse:

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att regeringens förslag över huvud taget innebär otillräckliga resurser till här aktuellt ändamål. Utskottet ansluter sig därmed till vad som framförs i motion Jo719 om ökning av anslaget. Utskottet har tidigare och senast förra året framfört sin uppfattning om havsföroreningar och understrukit vikten av att kraftfulla åtgärder vidtas på området (JoU 1986/87:17 s. 12 f.). Enligt utskottets mening avspeglas denna uppfattning inte i regeringens förslag till anslag för ändamålet. Med hänvisning till vad utskottet anför nedan (s. 13 f.) om naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet bör ytterligare medel tillföras naturvårdsverkets projekt på området. För att kemikalieinspektionen skall kunna fullfölja målsättningen att halvera bekämpningsmedelsanvändningen i jordbruket bör även inspektionens resurser förstärkas utöver regeringens förslag.

På grund av det sålunda anförda tillstyrker utskottet motion Jo719 yrkande 84. Med det anförda anser utskottet motionerna Jo735 yrkande 14, Jo738 och Jo817 tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1987/88:Jo719 yrkande 84 och med avslag på motionerna 1987/88:Jo735 yrkande 14, 1987/88:Jo738 och 1987/88:Jo817 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 37 500 000 kr.,

5. Särskilda projekt på miljövårdens område (punkt 8 mom. 1)

Karl Erik Olsson och Kerstin Göthberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Det anförda" och slutar med "av anslaget" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet anför nedan (s. 13 f.) om naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet bör ytterligare medel tillföras naturvårdsverkets projekt på området. Med utgångspunkt i den ursprungliga målsättningen om stöd till 50 000–60 000 ha av de mest värdefulla naturbetena måste enligt utskottet en fortsatt utvidgning av stödet med 5 milj. kr. per år anses rimlig. Med det anförda ansluter sig utskottet till vad som framförs i motion Jo738 och tillstyrker därmed motionen. Vad utskottet sålunda anført tillgodoser även motionerna Jo719 yrkande 84 och Jo817.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

JoU 1987/88:18

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1987/88:Jo719 yrkande 84, med bifall till motionerna 1987/88:Jo738 och 1987/88:Jo817, och med avslag på motion 1987/88:Jo735 yrkande 14 till *Särskilda projekt på miljövärdens område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 500 000 kr.,

6. Särskilda projekt på miljövärdens område (punkt 8 mom. 1)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Det anförda" och slutar med "av anslaget" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet anför nedan (s. 13 f.) om naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet bör ytterligare medel tillföras naturvårdsverkets projekt på området. Utskottet kan konstatera att föreslaget belopp om 10 milj. kr. för ändamålet är detsamma som för budgetåret 1987/88. Detta förhållande är enligt utskottets mening inte tillfredsställande. Naturvårdsverket har för perioden beräknat behovet till 15 milj. kr.; ett belopp som förslår endast till ett minimum av nödvändiga stödinsatser för ett urval av de mest värdefulla objekten. Med det anförda ansluter sig utskottet till naturvårdsverkets bedömning av behovet och tillstyrker därmed motion Jo817. Vad utskottet anfört tillgodoser även motionerna Jo719 yrkande 84, Jo735 yrkande 14 och Jo738.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motionerna 1987/88:Jo738 och 1987/88:Jo817 och med avslag på motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 84 och 1987/88:Jo735 yrkande 14 till *Särskilda projekt på miljövärdens område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 500 000 kr.,

7. Särskilda projekt på miljövärdens område (punkt 8 mom. 3, motiveringen)

Sven Eric Lorentzon, Ivar Virgin och Mona S:t Cyr (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Med det" och på s. 14 slutar med "(prop. 1987/88:104)" bort ha följande lydelse:

Med det --- (= utskottet) --- i dag förhärskande. Grunden för kraven på odlingslandskapet måste vara den enskilda människans behov av en variationsrik natur och villigheten att göra uppoffringar för att uppnå detta. Detta kan --- (= utskottet) --- (prop. 1987/88:104).

8. Särskilda projekt på miljövärdens område (punkt 8 mom. 5)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "och Jo856" bort ha följande lydelse:

Vad utskottet anfört ovan om vikten av odlingslandskapets bevarande

visar enligt utskottets mening det angelägna i att naturvårdsverkets verksamhet avseende naturvårdsåtgärder kan fullföljas och att medel ställs till verkets förfogande i sådan utsträckning att målsättningen kommer att kunna uppnås. Utskottet ansluter sig härmed till den inställning som kommer till uttryck i motion Jo788. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna.

Med hänvisning till de initiativ som i övrigt har redovisats ovan avstyrker utskottet motionerna Jo793 och Jo856.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *fullföljande av NOLA-projektet*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo788 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Särskilda projekt på miljövårdens område (punkt 8 mom. 7)

Karl Erik Olsson och Kerstin Göthberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Vidare avstyrker" och slutar med "om hagmarksersättning" bort ha följande lydelse:

Till vad utskottet anfört ovan bör emellertid läggas att, vilket också framförs i motion Jo720, den bästa garantin för att behålla ett vackert och omväxlande landskap är att åkerarealen brukas och hagarna betas. För att bevara det öppna landskapet och artrikedomen i flora och fauna bör – förutom ovan redovisade åtgärder – en särskild hagmarksersättning införas. En sådan ersättning förutsätter enligt utskottets mening att handelsgödsel inte används. 25 milj. kr. av det s.k. omställningsbidraget bör utnyttjas och överföras till ett särskilt anslag för hagmarksersättning.

På grund av det sålunda anförda tillstyrker utskottet motion Jo720 yrkande 8 och avstyrker motionerna Jo793, Jo788 och Jo856 i den mån de ej kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *ett särskilt anslag för hagmarksersättning*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo720 yrkande 8 till *Hagmarksersättning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 25 000 000 kr.,

10. Särskilda åtgärder på miljövårdens område (punkt. 8 mom. 9)

Karl Erik Olsson och Kerstin Göthberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som utskottet ovan konstaterat har strukturomvandlingen i jordbruket satt tydliga spår i odlingslandskapet. I östra Norrbotten förbuskas stora åkerarealer, och på Gotland förändras det för ön specifika kulturlandskapet. Enligt utskottets mening skulle en ökad satsning på dessa områden inom ramen för naturvårdsverkets NOLA-projekt förutom effekten på själva

landskapet också få en påtaglig regionalekonomisk effekt för två av arbetslöshet drabbade regioner. Den form av landskapsvård som föreslås i motion Jo769 skulle enligt utskottet kunna vara en handlingsväg värd att pröva. Som motionären framhåller bör östra Norrbotten göras till ett försöksområde för denna form av åtgärder. Vidare bör beaktas de regionala ekonomiska effekterna i Gotlands län vid anslagsfördelningen. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Jo769 och Jo863.

Utskottet utgår från att de regionala önskemål som framförs i motion Jo753 kan beaktas vid medelsfördelningen men anser inte att det finns sakligt underlag att i sammanhanget särskilt framhäva denna region. Motionen avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *vissa regionala frågor*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Jo769 och 1987/88:Jo863 och med avslag på motion 1987/88:Jo753 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om landskapsvårdande åtgärder i östra Norrbotten och på Gotland,

11. Kemikalieinspektionen (punkt 11)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "I likhet" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Redan innan resultatet av beslutad utvärdering av verksamheten föreligger kan utskottet – i likhet med vad som framförs i motion Jo719 – konstatera att kemikalieinspektionens resurser är helt otillräckliga för att inspektionen skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Resurserna måste förstärkas. Situationen på kemikalieområdet är enligt utskottets mening så alarmerande och resurserna så otillräckliga att en personalförstärkning i enlighet med inspektionens anslagsframställning omedelbart måste komma till stånd. Fyra nya tjänster bör således beviljas, och regeringen bör till riksdagen återkomma med förslag om anvisning av medel för ändamålet.

Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo719 yrkande 18 och anser syftet med motion Jo767 yrkande 9 i någon mån tillgodosett.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Jo767 yrkande 9 till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr. samt med anledning av motion 1987/88:Jo719 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare resurser till kemikalieinspektionen.

12. Kemikalieinspektionen (punkt 11)

JoU 1987/88:18

Karl Erik Olsson och Kerstin Göthberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "I likhet" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna i motion Jo767 kan utskottet i dag konstatera att med de mycket blygsamma resurser som står kemikalieinspektionen till buds kan förmodligen inte ens ett intensivt internationellt samarbete medföra att industrin inom rimlig tid kommer att uppfylla kraven i lagen om kemiska produkter. Med befintliga resurser begränsas inspektionens förhandsgranskning till läkemedel och bekämpningsmedel. Av stor vikt är att resurser avsätts till vägledning för industri och konsumenter bort från onödigt farliga kemikalier. Utskottet finner det nödvändigt att myndigheten utan avvaktan på ytterligare utredning och utvärdering tilldelas åtminstone de resurser som begärs i årets anslagsframställning. För att kemikalieinspektionen skall kunna leva upp till lagstiftarens intentioner krävs enligt utskottets uppfattning ett anslag av 10 milj. kr.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo767 yrkande 9 och anser syftet med motion Jo719 yrkande 18 tillgodosett.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1987/88:Jo767 yrkande 9 och med avslag på motion 1987/88:Jo719 yrkande 18 till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

Särskilt yttrande

Miljövarðsfofskning (punkt 7 mom. 4)

Sven Eric Lorentzon, Ivar Virgin och Mona S:t Cyr (m) anför:

Det är tillfredsställande att utskottet delar vår uppfattning om tillståndet i våra kustvatten och havsområden. Både vidtagna och aviserade åtgärder för att komma till rätta med problemen välkomnas givetvis.

I motion Jo801 betonas vikten av insatser direkt mot de svavelvätedöda bottarna och föreslås ett försök eller pilotprojekt med denna inriktning. Den möjlighet till målinriktad forskning av såväl havsbiologisk som teknisk art ett sådant projekt skulle innebära borde enligt vår mening ha tagits till vara.